

Bezoekers snuffelen tussen de spulletjes in de kringloopwinkel.

Onverwacht op de stoep

Emmausgemeenschap in Tegelen prikt niemand vast op zijn verleden

De wereld verbeteren met kringloop-activiteiten, sigaretten en composttoiletten. Op bezoek bij idealisten en daklozen die samen wonen in Emmausgemeenschap in Tegelen. "Mensen ontdekken al snel dat Emmaus geen normale organisatie is en dat er niets aan de strijkstok blijft hangen. Als je weet dat dak- en thuislozen worden opgevangen en een plek krijgen doordat jij je spulletjes naar Emmaus brengt, geeft dat een goed gevoel."

TEKST: ESTHER RAAIJMAKERS FOTO'S: BERT BEELEN

Stel je voor: je bent hoog opgeleid en hebt een goedlopend bedrijf opgebouwd. Maar op een dag maak je een financiële inschattingsfout die grote gevolgen heeft. De situatie ontwikkelt zich van kwaad tot erger. Vervolgens ontdek je dat je partner een ander heeft en

langzaam voel je dat alles onder je voeten wegglijdt. Je raakt verstrikt in zaken die niet altijd goed voor je zijn en je zinkt steeds dieper weg. Waar kan je naartoe en wat kun je doen om hieruit te komen? De Emmausgemeenschap in Tegelen vangt deze mensen op, biedt

ze onderdak en een zinvolle dagbesteding. Ding-dong, ding-dong, het schelle geluid van de kerkklok klinkt op het uitgestrekte terrein van het voormalige trappistenklooster. Drieënhalf jaar geleden startten Harry Suiskens (53) en Marja Ebbers (55) hier een Emmausgemeenschap. Marja had een managementfunctie in de zorg, maar was klaar met het heen en weer rennen naar haar werk voor geld. Ze had genoeg van het huisje-boompje-beestje en 'je moet dit en je moet dat'. Maar wat wilde ze dan wel? Dat wist ze niet. Toevallig las ze een stukje van Harry. Daarin schreef hij iets over een project in Cambodja en dat hij met dak- en thuislozen werkte. 'Waarom doet iemand dit soort werk?', vroeg ze zich af. Haar nieuwsgierigheid was gewekt en ze maakte een afspraak met hem. Het kopje koffie duurde veertien uur lang. Marja ontdekte dat het Emmausconcept van wonen en werken met ex-daklozen haar aansprak en doordat ze Harry hoorde zeggen dat hij zijn eigen Emmausvestiging wilde openen, besloot ze 'dit is wat ik wil.' Ze schudden elkaar de hand en het resultaat is Emmaus Tegelen.

'Moeder hen'

Marja, die in de woongemeenschap bekend staat als 'moeder hen', zit op haar kantoor en kijkt uit het raam naar de grauwe lucht. "De nodige bewoners roepen ook "ma."

Er verschijnt een glimlach op haar gezicht. "Harry,

In de gemeenschap leven idealisten en hulpzoekers samen. Zij stellen de gemeenschap weer open voor andere mensen in nood

is het opperhoofd; bij hem kom je terecht wanneer je niet verder kunt. Dan lost hij het wel op."

Harry en Marja begonnen de gemeenschap met een kleine lening. Ze hadden uitgerekend dat als ze met zijn zessen in de gemeenschap woonden, ze drie maanden vooruit konden. "Maar in week twee stond de zevende persoon al op de stoep, mijn hart zei ja, maar mijn portemonnee nee. 's Avonds bespraken we dit met de bewoners en zij opperden het idee om hun vakantiegeld voorlopig te laten zitten zodat wij extra mensen konden opvangen. Zij weten wat het is om op straat te leven." In de Emmausgemeenschap ontvangen bewoners dus niet alleen hulp, maar zijn ook werknemers. Inmiddels wonen er twintig mensen die hier voor een korte of langere periode verblijven. Leiding of bewoner, iedereen in de gemeenschap is gelijk en krijgt dezelfde kamer en hetzelfde zakgeld. Het luiden van de kerkklok is opgehouden. Zachtjes aan komen de Emmausbewoners uit verschillende plaatsen van het kloosterterrein naar de kantine. Het is pauze. Eén voor één druppelen de bewoners de ruimte binnen en sluiten aan in de rij voor de koffiemachine. Er brandt een klein kacheltje dat zijn taak blijkbaar niet goed vervult, aangezien de bewoners gekleed gaan in bodywarmers en dikke fleecvesten. In de ruimte zitten voornamelijk mannen; de vrouwen zijn op één hand te tellen. Pakjes shag komen te voorschijn en even later ziet de ruimte blauw van de rook. "Ja", lacht Nico, "Er wordt hier wat afgepakt." De 56-jarige Nico kwam vier jaar geleden thuis te zitten. Zijn hele leven werkte hij bij de NS, maar door bezuinigingen kreeg hij zijn ontslag. "Mijn vrouw was er niet meer en op mijn leeftijd is het lastig om betaald werk te vinden. Toen heb ik wat gegoogeld en kwam ik bij Emmaus uit. Ik houd ervan om lekker bezig te zijn, maar wanneer je bij een werkgever in dienst bent, zit er veel meer druk achter. Als het hier een dag niet gaat, is dat prima en kan ik mij terugtrekken." Hij heeft altijd iets met het milieu gehad en daarom spreekt het kringloopwerk van de Emmausgemeenschap hem ook zo aan. De gemeenschap verzamelt tweedehands goederen die vervolgens in hun kringloopwinkel worden verkocht. Volgens Marja krijgt de kringloopwinkel veel mooie spullen binnen. "Mensen ontdekken al snel dat Emmaus geen normale organisatie is en dat er niets aan

'Opperhoofd' Harry en 'moeder hen' Marja voor het voormalig trappistenklooster.

de strijkstok blijft hangen. En als je weet dat dak- en thuislozen opgevangen kunnen worden en een plek krijgen doordat jij je spulletjes bij Emmaus brengt, geeft dat een beter gevoel dan wanneer jij je spullen zomaar ergens dumpst. Wist je dat we iedere week vierduizend euro verdienen met het kringloopwerk? Dat is genoeg om de verzekeringen, het vakantiegeld en kost- en inwoning van alle bewoners te betalen. We houden zelf de broek op en zijn niet afhankelijk van subsidies.”

Abbé Pierre

Wie door het kloostercomplex wandelt, ziet naast een afbeelding van boeddha en de dalai lama foto's van een oudere man met een witgrijze baard. Het is Abbé Pierre (1912-2007), de oprichter van de Emmausgemeenschappen. De rooms-katholieke priester opende in de jaren vijftig een huis waar dakloze jongeren terecht konden. Deze gemeenschap in Parijs groeide uit tot een beweging die vandaag de dag meer dan driehonderd gemeenschappen telt, verspreid over 36 landen.

Abbé Pierre stelde een aantal regels vast waar iedere

“Je ziet iemand binnenkomen die zwaar in de kreukels zit en na een poosje weer opbloeit. Daar kan geen salarisstroompje tegenop”

Emmausgemeenschap zich aan moet houden. Eén daarvan is dat je mensen niet naar hun verleden vraagt. Het gaat om wie je vandaag bent en niet om wie je was of wat je in het verleden hebt gedaan. In de Emmausgemeenschap in Tegelen wil niet iedereen ingaan op persoonlijke vragen. Sommigen hebben het gevoel dat hun oude leven wordt opgerakeld, terwijl ze blij zijn dat ze dit eindelijk achter zich kunnen laten. “Wij vragen er niet naar en wij weten alleen wat mensen ons uit zichzelf vertellen”, zegt Marja. Van Abbé Pierre is bekend dat hij zijn werk vanuit christelijke overtuiging deed. Is die christelijke inspiratie nog merkbaar in de Emmausgemeenschap in Tegelen? Marja: “Wij hebben er voor gekozen om volgens de grondregels van Abbé Pierre een gemeen-

Bewoner Eli toont zijn kamer. “Ik kan met trots zeggen dat niets in deze kamer van mijzelf is.”

schap op te richten en we vinden het ook fijn om bij de Emmausfamilie te horen, maar wij zijn verder geen religieuze instelling. Toevallig zitten wij in een klooster, maar we houden geen vieringen en bidden niet voor het eten. Waar het werkelijk om gaat, is dat je op deze manier wel degelijk iets voor een ander kunt betekenen. Dus maak alvast een begin! En dat komt vanuit je hart en hoe je in elkaar zit. Voor mij is dat medemenselijkheid; ieder mens heeft recht op eten, onderdak en kleding. Dat is wel het minimale." Niet alle bewoners van de Emmausgemeenschap in Tegelen zijn idealisten en geloven dat ze de wereld kunnen verbeteren. Een aantal mensen zit er tegen wil en dank, omdat er simpelweg geen andere opties waren. In de gemeenschap leven idealisten en hulpzoekers samen en zij stellen de gemeenschap weer open voor andere mensen in nood. Die staan dan onverwachts op de stoep en kloppen aan bij Emmaus. Er volgt een gesprek waarin Harry en Marja bekijken of de persoon werkelijk nergens onderdak kan krijgen en gemotiveerd is om zijn leven weer op de rails te krijgen. Hulpzoekers worden dus niet zonder meer toegelaten. "Stel, er komt hier iemand die psychisch helemaal de weg kwijt is, of iemand met een drugsverslaving. Dan zouden wij die persoon tekort doen door hem in onze groep op te nemen. Het klooster is een groot gebouw met allerlei gangen en er woont hier al een aantal mensen. Zij moeten zich veilig voelen en het moet beter met hen gaan dan voorheen. De mensen in de groep mogen nooit in gevaar worden gebracht door mensen die wij niet kunnen helpen." Diezelfde dag blijkt dat de leiding dit principe in praktijk brengt. Een week geleden vingen zij een Pools gezin op, maar die moeten nu de Emmausgemeenschap weer verlaten. Het gezin paste zich niet aan en hield zich niet aan de afspraken. Dit zorgde voor onrust in de groep en andere bewoners voelden zich niet meer veilig.

Rotklusje

Even verderop in het kloostergebouw is bewoner Eli bezig met zijn taak. Vijf dagen in de week maakt hij de composttoiletten schoon. Toiletten zonder rioolaansluiting waarin de uitwerpselen langzaam in compost veranderen. Eli wendt zijn hoofd af terwijl hij de zak uit het toilet haalt en binnensmonds vloekt. Hij doet de zak in een afgesloten emmer, loopt naar buiten, schudt hem boven de composthoop leeg en bedekt het met bladeren en takken. "Dit is werk waar ik niet te veel bij moet nadenken. Vooral de psychologische factor vind ik niet prettig; het idee dat ik uitwerpselen van medebewoners opruim." Eli is wel degene die het beste weet hoe hij dit moet doen, omdat hij in het verleden in de schoonmaak heeft gezeten. "Ik heb te-

De kapel met schitterende glas-in-lood ramen.

gen Harry en Marja gezegd: 'Ik doe dit rotklusje, maar dan moet daar wel iets tegenover staan.' Doordat ik deze taak doe, heb ik meer vrijheid om zelf mijn dag in te delen en dingen te doen waarvan ik denk dat die nodig zijn."

Na zijn taak maakt Eli een ronde door het immense complex en toont de kapel met de schitterende glas-in-loodramen. Het is er donker, omdat er weinig daglicht door de ramen valt. Hij loopt naar zijn favoriete plaats waar een Maria-icoon te zien is. "Zie je die kalk op de stenen?" Hij wijst met zijn vinger naar de grond. "Dit zou gerenoveerd moeten worden, maar wij hebben niet de tijd en de professionele middelen om er iets aan te doen. Op dit moment hebben we alle energie nodig om de toko draaiende te houden." Eli maakt zich hier soms best wel zorgen over. "Ik ben verliefd op het klooster geworden en zou het jammer vinden als het verloren gaat."

De leiding is niet alleen verantwoordelijk voor de gemeenschap, maar ook voor het reusachtige kloostercomplex dat hen soms de baas lijkt te zijn. Marja geeft toe dat het nog een hele klus is om het voormalige klooster dat gedeeltelijk onbewoond is, nieuw leven in te blazen. "Vannacht lag ik wakker en bedacht me dat er in het klooster dertien gangen zijn, waarvan we er drie in gebruik hebben. Al die andere gangen raken in verval. Als we een wens konden doen, zouden we een vleugel laten renoveren zodat er groepen kunnen komen voor een retraite. De bewoners van Emmaus kunnen dan meehelpen in de keuken en hebben er een zinvolle dagbesteding bij. Daar hebben we hulp van bedrijven bij nodig."

Ondanks hun zorgen gaan zij niet gebukt onder hun werk en halen er voldoening uit. "Je ziet iemand binnenkomen die zwaar in de kreukels zit en als je die persoon na een poosje ziet opbloeien, is dat heel bijzonder. Daar kan geen salarisstrookje tegenop." ■

Meer informatie op: www.emmaus-feniks.nl.